

Η ευχή «εἰς γυναῖκα λεχώ» την πρώτη ημέρα από τη γέννηση (Γεώργιος Ζαραβέλας, Θεολόγος)

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Η ανύστακτη μέριμνα της Εκκλησίας για τα ευσεβή μέλη της καλύπτει κάθε πτυχή του βίου τους, από την έλευση στον παρόντα κόσμο έως και την εκδημία από αυτόν. Η σημασία της πρώτης ημέρας της ζωής του παιδιού είναι εμφανής στη σύντομη ακολουθία του Ευχολογίου, η οποία φέρει τον τίτλο: «Εὐχή εἰς γυναῖκα λεχώ, τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ τῆς γεννήσεως τοῦ παιδίου αὐτῆς», αλλά κυρίως απευθύνεται στη μητέρα. Ο χαρακτηρισμός της ακολουθίας στα έντυπα ευχολόγια ως «ευχής» είναι εύλογος, αφού είναι σύντομη και κυριαρχούν οι υπέρ της γυναίκας και του βρέφους ευχές.

Η ακολουθία-ευχή δεν γίνεται στο ναό, αλλά στον τόπο, όπου έλαβε χώρα ο τοκετός, αφού ο ιερέας ενδυθεί το επιτραχήλιο. Η διάταξη του Ευχολογίου στην εισαγωγή της ακολουθίας αναφέρει ότι τελείται στον οίκο. Η σύγχρονη πρόοδος της υγειονομικής περίθαλψης και η ανάπτυξη ειδικευμένων μαιευτικών ιδρυμάτων καθιστά σπάνια τη διενέργεια τοκετού στην οικία, οπότε οι ευχές αναπέμπονται στο μαιευτήριο. Ο ιερέας δεν εισέρχεται στο χώρο του τοκετού, αλλά «ΐσταται πρὸ τοῦ πυλῶνος». Η στάση αυτή μαρτυρά την ιουδαϊκή επιρροή από τις περί καθαρών και ακαθάρτων πράξεων διατάξεις, σύμφωνα με τις οποίες ο κληρικός θα σπλωθεί προσεγγίζοντας τη λεχώνα και δεν θα μπορεί να ιεροπρακτεί, εάν πρώτα δεν καθαρθεί τελετουργικά.

Η τελετή εκκινά με τη συνήθη εναρκτήρια εκφώνηση του ιερέα: «Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν». Μετά το Τρισάγιο ψάλλονται το απολυτίκιο και το κοντάκιο της ημέρας, εφόσον είναι δεσποτική ή θεομητορική εορτή, ή τα τροπάρια «Ἐλέησον ἡμᾶς, Κύριε, ἐλέησον ἡμᾶς», «Κύριε, ἐλέησον ἡμᾶς· ἐπὶ σοὶ γὰρ πεποίθαμεν» και «Τῆς εὐσπλαγχνίας τὴν πύλην ἄνοιξον ἡμῖν». Στην προαίρεση του ιερέα επαφίεται, εάν θα ψάλλει στη συνέχεια τα απολυτίκια της Χριστού Γεννήσεως και του Γενεθλίου της Θεοτόκου. Ακολουθῶς αναγινώσκονται οι τρεις ευχές και η απόλυση.

Η πρώτη ευχή «Δέσποτα Κύριε, Πακτοκράτορ» απευθύνεται ικετευτικά. Ο ιερέας δέεται υπέρ της μητέρας και του βρέφους, ζητώντας από τον Κύριο να αποθεραπεύσει σύντομα τη γυναίκα από τις συνέπειες του τοκετού, να την εγείρει από την κλίνη των ωδινών και να την καθαρίσει από τους ρύπους του τοκετού,

σύμφωνα με τη φράση του Ψαλμωδού: «ἰδοὺ γὰρ ἐν ἀνομίαις συνελήφθην, καὶ ἐν ἁμαρτίαις ἐκίσσησέ με ἡ μήτηρ μου» (Ψαλμ. 50,7). Ἐπειτα επικαλεῖται τη σκεπαστική πρόνοια του Κυρίου, που θα τη διαφυλάξει αβλαβή καθ' ὅλη την υπόλοιπη επίγεια ζωή της, μαζί με τις πρεσβείες της Θεομήτορος.

Η δεύτερη ευχή «Δέσποτα Κύριε, ὁ Θεὸς ἡμῶν», η οποία είναι η εκτενέστερη, αρχίζει με παραβολή του τόκου της γυναίκας με το σωτήριο γεγονός της ἐλευσῆς του Κυρίου στον κόσμο ως βρέφος ἀπὸ την Παρθένο και την ἀνάκλισίν Του σε φάτνη. Ο ιερέας παρακαλεῖ να την ελεήσει, να τη συγχωρήσει για τα ακούσια και εκούσια αμαρτήματά της και να τη διαφυλάξει ἀπὸ κάθε δαιμονική ἐπήρεια, ὅπως και το βρέφος, το οποίο γέννησε. Ζητά με ἐπίταση και με ἐπάλληλες χαρακτηριστικές ἐκφράσεις να ἀποκαταστήσει την υγεία της, να της ἀποδώσει σωματική και ψυχική ευρωστία και να ἀπομακρύνει κάθε πονηρή ἐπιβουλή, χορηγώντας της ἀγίους Ἀγγέλους ως φρουρούς και παραστάτες του βίου της.

Η ευχή ἀναφέρεται ἀμεσα στον ἐκκλησιασμό του βρέφους, την τεσσαρακοστή ἡμέρα ἀπὸ τη γέννησή του. Ο ιερέας δέεται στον Κύριο να ἀξιώσει το ἀρτιγέννητο παιδί να προσκυνήσει τον ἐπίγειο ναὸ Του, που καθιερώθηκε ως τόπος δοξολογίας Ἐκείνου, ὅπως συνέβη και με τον τεσσαρακονθήμερο Χριστό την ἡμέρα της Ὑπαπαντῆς του ἀπὸ τον θεοδόχο Συμεών.

Η τρίτη ευχή «Κύριε, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ εὐδοκήσας κατελθεῖν ἐκ τῶν οὐρανῶν» είναι συγχωρητική υπὲρ της μητέρας, ἀλλὰ και ὅσων ἦλθαν σε ἐπαφή με ἐκείνη. Ο πυρήνας της ευχῆς ἔχει ως υπόβαθρο τις ιουδαϊκές δοξασίες περὶ ἀκαθαρσίας της λεχώνας. Παρακαλεῖ να συγχωρηθοῦν τα πταίσματα ὅλων των ἐμπλεκομένων στον τοκετό, να καθαρισθοῦν τόσο ἡ μητέρα, ὅσο και ὅλοι οἱ ἄλλοι. Ὑπενθυμίζει ἐπίσης ὅτι ἡ τεκνογονία είναι θεία ἐντολή και ὅτι εὐλογήθηκε ἐξαιτίας τους ἀσθενούς της ἀνθρώπινης φύσης.

Το περιεχόμενο των ευχῶν, συμπερασματικά, διέπεται ἀπὸ δύο ζητήματα, για τα οποία δέεται ο κληρικός προς τον Κύριο: α) Η γυναίκα και το βρέφος να ἐξαγνισθοῦν και να μείνουν ἀλώβητοι ἀπὸ οιαδήποτε ἀντίθετη προσβολή. Η γυναίκα, κυρίως, ἀλλὰ και ὅσοι ἦταν παρόντες στον τόκο να καθαρισθοῦν ἀπὸ το ρύπο της γέννας, να συγχωρηθοῦν για τα αμαρτήματά τους και να καταστοῦν το γρηγορότερο δυνατό ἀξιοὶ της μετοχῆς τους στην ἐκκλησιαστική ζωή. β) Η ἐπάνοδος της σωματικῆς υγείας, ἡ ἀποκατάσταση της κανονικῆς λειτουργίας του οργανισμού της μητέρας και ἡ διαφύλαξη ἐκείνης και τους βρέφους εὐρωστους και σθεναρούς είναι ἐξίσου σημαντική με την πνευματική υγεία και καθαρότητα.

Η ευχή της πρώτης ἡμέρας είναι σχετικὰ ἀγνώστη στην πλειονότητα των ἀνθρώπων. Η ἰδιαιτερότητα των γεγονότων του τοκετοῦ, οἱ ἐτοιμασίες και οἱ

μέριμνες πριν και μετά από αυτόν, αλλά και ο αποχωρισμός της γέννας από την οικία συνιστούν παράγοντες, που αρχικά μετέθεσαν την ακολουθία στη τρίτη ημέρα από τη γέννηση ή αργότερα και σταδιακά την έθεσαν σε λήθη. Ο ευσύνοπτος χαρακτήρας της, αλλά και η ευλογία, την οποία λαμβάνουν η μητέρα και το βρέφος, είναι θετικά στοιχεία για την τέλεσή της. Παρά τις δυσκολίες που ανακύπτουν η απόδοση της ευχής είναι ωφέλιμη για τη λεχώνα, αλλά και για το σταδιακό εκκλησιασμό του βρέφους και την ένταξή του στο Σώμα του Χριστού.